DOI: 10.7816/idil-01-04-06

MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN SOSYAL-BİLİŞSEL KARİYER KURAMINA GÖRE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİNE YÖNELİK TUTUMLARI[1]

Dr.Zafer KURTASLAN[2]

Dr.Tugay ARAT[3]

Yrd. Doç. Dr. Serdar ÇAKIRER [4]

ÖZET

Günümüzde teknolojide yaşanan hızlı gelişmeler eğitimin her alanında olduğu gibi müzik eğitiminde de birçok kolaylığı beraberinde getirmektedir. Müzik öğretmenlerinin derslerinde öğretim teknolojilerinden yararlanma düzeyleri üzerine yapılan araştırmaların sınırlı olmasına rağmen, yapılan araştırmalarda müzik öğretmenlerinin öğretim teknolojilerini derslerinde kullanmasının dersi ilgi çekici hale getirdiği, öğrenme-öğretme ortamını güçlü kıldığı vurgulanmıştır. Bu sebeple müzik öğretmenlerinin öğretim teknolojilerine karşı tutumları önemlidir.

Bu çalışmada, müzik öğretmenlerinin öğretim teknolojilerine yönelik tutumları Sosyal-Bilişsel Kariyer Kuramı (Hackett, Lent ve Brown, 1994,2002)'nın 4 temel öğesine (öz- yeterlik -self-efficacy, sonuç beklentisi –outcome expectations, ilgi, –interest ve niyet -intentions) dayalı olarak değerlendirilmiştir. Araştırmada kullanılan 5'li likert tipi ölçek Şahin (2008) tarafından modifiye edilerek Türkçe' ye çevrilmiştir.

Araştırma sonucunda hizmet yılına, mezun olunan okul türüne ve mezuniyet derecesine göre, müzik öğretmenlerinin eğitim teknolojilerine karşı öz-yeterlikleri, sonuç beklentileri, ilgileri ve niyetleri arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Araştırmanın sonuçları konu ile ilgili literatürle tartışılarak, öneriler geliştirilmiştir.

[1] Bu araştırma, NEÜ BAP tarafından desteklenen "The Opinions of Prospective Music Teachers on Instructional Technologies (IJAS Conference Boston 2012)" isimli bildiriden oluşturulmuştur.
[2] Necmettin Erbakan Üniversitesi, AKEF Güzel Sanatlar Bölümü Müzik Eğitimi ABD/Konya, e-mail:zkurtaslan@gmail.com
[3] Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO Konya, e-mail:tarat@selcuk.edu.tr
[4] Necmettin Erbakan Üniversitesi, AKEF Güzel Sanatlar Bölümü Müzik Eğitimi ABD/Konya, email:serdar_1966@hotmail.com

Anahtar Kelimeler: Öğretim Teknolojileri, Müzik Eğitimi, Sosyal-Bilişsel Kariyer Kuramı

MUSIC TEACHERS'BEHAVIOURS TOWARDS TEACHING TECHNOLOGIES REGARDING THE SOCIAL COGNITIVE CAREER THEORY

ABSTRACT

Today the rapid developments experienced in the technology brings various facilities in music teaching as in many areas of education. Though the research conducted on the benefitting levels of music teachers from teaching technologies is limited, in the researches implemented it is underlined that the application of teaching technologies by music teachers in the class has enabled the classes to be attractive, and strengthened the learning-teaching environment. Therefore the behaviors of music teachers towards teaching technologies are significant.

In this study, the behaviors of music teachers towards teaching technologies is evaluated based on the 4 basic aspects (self-efficacy, outcome expectations, interest and intentions) of the Social-Cognitive Career Theory (Hackett, Lent and Brown, 1994, 2002).

The research results showed some dramatic differences of self-efficacy, outcome expectations, interests and intentions towards the teaching technologies among the music teachers varying according to their service year, type of the school graduated and the graduate grades. The results of the research were discussed with the literature concerned and some proposals were developed.

Key words: Teaching Technologies, Music Education, Social-Cognitive Career Theory

1. GİRİŞ

Teknoloji çağımızın vazgeçilmez bir parçası olarak hayatın her alanında olduğu gibi eğitim alanında da önemli bir yer tutmaktadır. Teknolojinin eğitime yansıtılması ile "eğitim teknolojisi" kavramı ortaya çıkmıştır. Bu kavram eğitim literatürüne ilk defa 1960'lı yılların başlarında Amerika Birleşik Devletleri'nde girmiş, daha sonra kısa zamanda Batı dünyasına ve buradan da diğer ülkelere yayılmıştır. Eğitim teknolojisi kavramı kısaca "insan gücü ve insan gücü dışı kaynakları davranış bilimlerinin verilerine dayalı olarak, uygun yöntem ve tekniklerle, akıllıca ve ustaca kullanarak, öğrencileri eğitimin özel amaçlarına ulaştırma sürecidir" şeklinde tanımlanabilmektedir (Okan, 1983: 88).

Eğitimin en önemli amacı bireyi etkili bir şekilde yetiştirmek, zihinsel gelişmelerini sağlamaktır. Bu yetiştirme geliştirme süreçleri, öğrenme ve öğretme ortamlarında olduğuna göre bu ortamlarda eğitim teknolojileri kullanılırsa öğrenmelerin daha kalıcı ve etkili olacağı açıktır. Eğitim teknolojisi, öğrenme öğretme ortamlarını etkili bir şekilde tasarlayan, öğrenme ve öğretmede meydana gelen sorunları çözen, ürünün kalitesini ve kalıcılığını artıran bir akademik sistemler bütünüdür (İşman, 2003).

Eğitim teknolojilerinin derslerde kullanımı, algılama ve öğrenmeyi kolaylaştırır. İlgi uyandırır, sınıfa canlılık getirir. Öğrenmede, zamanı kısaltır, bilgiyi pekiştirir ve kalıcılığa yardım eder. Öğrencilerin konuya katılımlarını sağlar, okuma ve araştırma arzusu uyandırır. Yanına gidilmesi veya sınıfa getirilmesi mümkün olmayan olay, olgu ve varlıkları, gerçek yüzleriyle sınıfa taşır" (Doğdu ve Arslan, 1993: 40).

Öğretim teknolojisi kavramı, eğitim teknolojisi kavramının içinde ele alınmaktadır. Ancak öğretim ortamlarında öğretici ve öğrenen arasındaki iletişimde ortam rolünü oynayan teknoloji, öğretim alanında ağırlıklı olarak kullanılmaktadır. Öğretimin, eğitimin bir alt kavramı olduğu düşüncesinden yola çıkılarak"öğretim teknolojisi" de eğitim teknolojisinin bir parçası olarak ele alınabilir. Bu doğrultuda yapılan bir tanıma göre öğretim teknolojisi; "özel amaçların gerçekleştirilmesinde etkili öğrenme sağlamak için iletişim ve öğrenmeyle ilgili araştırmalardan hareketle, insan gücü ve insan gücü dışı kaynaklar kullanılarak, öğretme-öğrenme sürecinin tasarımlanması, uygulanması ve değerlendirilmesinde sistematik bir yaklaşımdır" (Uşun, 2000, akt: Tankut: 2008: 13).

Öğretimde kullanılan materyallerin, araç ve gereçlerin öğrenme sürecine olumlu etkileri bulunmaktadır. Öğretme öğrenme sürecinde araç gereçler, öğretimi desteklemek amacıyla kullanılarak öğretimi zenginleştirirler. ABD'deki Texas

Üniversitesi'nde Philips tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre insanlar; okuduklarının %10'nunu, görüp işittiklerinin %50'sini,işittiklerinin %20'sini,söylediklerinin %70'ini, gördüklerinin%30'unu, yapıp söylediklerinin %90'ınıhatırlamaktadırlar. Zaman faktörü sabit tutularak elde edilen bu oranlar, sınıf içinde çok ortamlı öğretme durumunun düzenlenmesi gerektiğini göstermektedir. Çoklu ortamlı öğretme durumunun gerçekleşmesi ise öğretim teknolojileri ile destekli eğitim ile mümkün olabilmektedir (Kaçar ve Doğan, 2007:3).

Öğretimde teknoloji kullanımının faydaları şöyledir;

—Öğrenciler, gelişen teknolojilere kıyasla okulu daha az ilgi çekici bulmaktadırlar. Bu bakımdan yeni teknolojilerin okul ile bütünleşmelerini sağlamak sınıf ortamında da bulunması sonucunda öğrenci ilgisi artacaktır.

—Çağdaş eğitim araçlarının kullanımı öğretmene etkin bir öğretme, öğrenciye de etkin bir öğrenme süreci sağlayacaktır.

—Görsel işitsel yöntemlerle öğrenme-öğretme süreci, öğrencileri ezberci anlayıştan kurtararak başarıyı artırır (Akt: Arat, 2011:68).

Öğretim sürecinde yer alan eğitim teknolojileri ne kadar gelişmiş ise öğrenmenin etkinlği de o oranda artacaktır. Etkileşimli çoklu ortamlar, öğrencilere veri, bilgi ve düşünceleri birbiriyle ilişkilendirme olanağı tanıyarak öğrenme için çok önemli olan bir işlevi yerine getirmektedir. Metin, grafik, ses, animasyon, simülasyon ve videoyu kaynaştırarak değişik öğrenme stillerine sahip öğrencilere hitap etmekte; öğrencinin bilgiyi aradıkları, ona ekleme yapabildikleri hatta bilgiyi yeniden yapılandırabildikleri gerçek anlamda etkileşimli öğrenme ortamı sunmakta ve onlara öğrenme sürecine aktif katılım şansı vermektedir (Ambron, 1990,akt: Çardak vd., 2008:884).

Geçmişteki eğitim sisteminde bilgiye ulaşmada öğretmen kullandığı araç ve tekniklerle (tebeşir, kitap, ders notu, tahta vb.) en önemli bilgi kaynağı olarak görülürken, günümüzde modern teknolojinin sunduğu hizmetler sayesinde (bilgisayar, internet, video, projeksiyon, tepegöz, e posta, etkileşimli forumlar vb.) öğretmen bilgiye ulaşım kaynağı olmaktan çıkıp, bilgiye ulaşımı yönlendiren bir rol üstlendiği görülmektedir (Çakırer, 2002). Eğitim teknolojileri klasik öğretmen algısını değiştirmiştir. Öğretmenin eğitim alanındaki teknolojileri takip etmesi, öğrenmesi ve ders ortamında uygulaması gerekmektedir. Artık bilgi kaynağı tek değildir, bilgiye ulaşmanın birçok yolu vardır. Bu yüzden öğretmen ezberlettiren değil, yönlendiren olmak zorundadır.

1.1. Müzik Eğitiminde Öğretim Teknolojisi

Hızlı teknolojik gelişim her alanda olduğu gibi sanat alanını da yoğun şekilde etkilemiştir. Gelişen teknolojinin en çok etkilediği ve değişime uğrattığı sanat dallarından biri de müzik ve dolayısı ile müzik eğitimidir.

Öğrenciler, teknolojinin günlük yaşamlarının bir parçası olacağı bir ortamda yetişmektedirler. Öğretmenler de onları bu geleceğe hazırlamak zorundadır. Bilgisayar, tepegöz, slayt, opak, projeksiyon makineleri, video, elektronik piyano, sintisayzır, sampler, teyp, müzik seti gibi teknolojik araçlar günümüz müzik sınıflarında kullanılmaktadır.

Bilgisayar, nota yazma, besteleme, düzenleme, seslendirme, müzik bilgilerini yayınlama, müzik yazılımı yaratma, müzik bilgilerini organize etme, internet vasıtası ile her türlü bilgiyi paylaşma gibi temel fonksiyonları gerçekleştirmeyi kolaylaştırmıştır. Bilgisayarın yanı sıra, "keyboard" ve "synthesizer" gibi bilgisayar destekli çalgıların gelişimi ve bu yapının devamı olarak nitelendirebileceğimiz, çalgıların kendi aralarında haberleşmesini sağlayan ortak bir protokolün (Musical Instrument Dijital Interface- Müzik Aletleri Dijital Arabirimi – MIDI) icat edilmesi, hem eğitim hem icra açısından yeni bir çığır açmıştır. Artık evlerde ya da gerekli teçhizat ile donatılmış laboratuarlarda, yapay olarak elde edilebilecek tek kişilik çalgı eşliğinden büyük orkestra performansına kadar her türlü imkân, ayırabildiğiniz maddi destek dahilindeyanı başınızdadır. Müzik eğitiminde, belirlenen hedeflere yönelik hazırlanan yazılımların (software) artmasıyla bu alandaki eğitimin de yapısı değişmekte ve gelişmektedir. Bu yazılımlar, müzik öğretmenlerinin kendilerini geliştirmelerine yardımcı olmalarının yanı sıra bu alanda çalışan öğrencilere de bireysel ve grup çalışmalarında, yeni yöntemler ile önemli katkılar sağlamaktadırlar (Wilkinson, 1997, akt. Koldemir, 2008:2).

Bilgisayarla çalışan müzisyenlerin ve öğrencilerin bestelerinden anında geri bildirim almalarını ancak bilgisayarların mümkün kıldığı bir gerçektir. Kulağa nasıl geldiğini duymadan yazılı olarak bir senfoni orkestrası için beste yapabilirsiniz. Önemli olan müzik üretmek kadar onu anında dinleyebilmektir (Harris ve Klinger, 1994, akt. Koldemir, 2008:11).

Bilişim teknolojisinin müzik eğitimi alanına sağladığı bir diğer önemli katkı da internet üzerinden online eğitim sistemidir. Online eğitim veren web siteleri ile öğretmen ve öğrenci arasında görüntülü ve sesli olarak karşılıklı olarak ders yapılabilmektedir. Müziksel bilgi ve mesajların uzak mesafeler arasında etkileşimli olarak iletilmesini mümkün kılan bilgisayar ve iletişim teknolojileri ile günümüz

müzik eğitiminde içinde yaşadığımız dünyanın tamamı bir müzik sınıfı haline gelmiştir (Akt. Koldemir, 2008:11).

Günümüzün modern teknolojik aletleri öğretmenlerin daha etkili olmasına yardımcı olmaktadır. En önemlisi, bu yeni gelişmiş teknolojilerin, çağdaş müzik eğitiminde anahtar rolü üstlenmesidir. Yapılan çalışmalardan müzik derslerinde müzik öğretimi ile ilgili teknolojilerinin kullanılmasının, öğrencilerin derse aktif olarak katılmalarını, kendilerine güven kazanmalarını ve daha ileri çalışmalara katılmada daha istekli olmalarını sağladığı görülmüştür (Çakırer, 2002:11).

1.2. Problem Durumu

Araştırma, Sosyal-Bilişsel Kariyer Kuramı'na göre müzik öğretmenlerinin öğretim teknolojilerine karşı tutumları nasıldır? problem cümlesine dayandırılmıştır.

1.2.1. Alt Problemler

1. Müzik öğretmenlerinin hizmet yılına göre öğretim teknolojilerine karşı olan tutumları arasında farklılık var mıdır?

2. Müzik öğretmenlerinin mezun oldukları okul türüne ve mezuniyet derecesine göre öğretim teknolojilerine karşı olan tutumları arasında farklılık var mıdır?

1.3. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacına yönelik olarak yukarıda verilen literatürde de vurgulandığı gibi eğitimde ve eğitimin önemli bir alt boyutu olan müzik eğitiminde, öğretim teknolojilerinin kullanılması öğrenme ortamını birçok açıdan güçlü kılmaktadır.

Bu bağlamada, araştırmanın amacı Sosyal-Bilişsel Kariyer Kuramı'na dayalı olarak, müzik öğretmenlerinin öğretim teknolojilerine yönelik öz-yeterlik, sonuç beklentileri, ilgileri ve niyetlerinin farklı değişkenlere göre değerlendirilmesidir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Araştırmanın kavramsal çerçevesi Sosyal-Bilişsel Kariyer Kuramına (SBKK) dayandırılmıştır. Sosyal-Bilişsel Kariyer Kuramı ilkesel olarak Bandura'nın Genel Sosyal Bilişsel Kuramı temel alınarak, Lent, Brown ve Hackett tarafından (1994) geliştirilmiştir (Erdoğan, 2010; Şahin, 2008; Özgün, 2007). Sosyal-Bilişsel Kariyer Kuramı'ın 4 önemli boyutu" öz-yeterlik, sonuç beklentileri, ilgi, niyet" araştırmanın

kavramsal çerçevesini oluşturmaktadır. Sosyal Bilişsel Kariyer Kuramı'na göre, bireylerin yetkinlik algıları ve sonuç beklentileri, geçirdikleri öğrenme yaşantılarından etkilenir. Bireylerin kendilerine atfettikleri özellikler (yetenek, ilgi vb.) ise, yetkinlik algısı ve sonuç beklentilerinin etkisi altındadır (Bozgeyikli, 2004).

Hackett ve Betz (1981) 'e göre, kişiler davranışları hakkında düşük yetkinlik beklentisi içinde olduklarında, girişimlerini sınırlarlar ve ilk karşılaştıkları engelde vazgeçme eğilimi gösterirler. Onların yetkinlik inançları kariyer gelişimlerinin önünde bir bariyer görevi görür. Düşük yetkinlik inancı bireylerin işyerlerinde sınırlı bir yer edinmelerine sebep olur ve onlara sınırlı kariyer seçimleri sunar (Akt: Özgün, 2007).

Öz-yeterlik (Self- efficacy)

Öz-yeterlik algısı, insanların kendileri hakkında düşünme, yargıda bulunma kapasitesidir. Bu yargılar, bireyin bir işi yapmada ne derecede yeterli olacağına ilişkin görüşlerini geliştirir (Uygar, 2010: 21).Bandura (1977b) bireyin kendisi ile ilgili bu yargısına öz-yeterlik adını vermektedir. Başka bir tanımında Bandura (1986: 391), öz-yeterlik algısını, "bireyin belli amaçlara ulaşmak için gerekli etkinlikleri düzenleme ve başarılı olarak gerçekleştirme kapasitesine duyduğu inanç" olarak ifade etmektedir. Bu inanç, bireylerin olası durumlarla başa çıkabilmek için gerekli olan eylemleri ne derecede iyi yapabileceklerine ilişkin bireysel yargılarıyla ilgilidir (Akt: Uygar, 2010).Bu inanca ilişkin temel soru "bunu yapabilir miyim?" ile ifade edilebilir (Şahin, 2009).Öz-yeterlik diğer değişkenlerle ilişkilidir (sonuç beklentileri, ilgiler ve niyetler) ve bireyin etkinlik, çevre, kararlılık, duygusal tepkiler, düşünce yapıları ve kariyer davranışlarındaki çabalarına dair tercihlerini belirlediği düşünülmektedir (Lent vd.,1994).

Sonuç Beklentisi

Sonuç beklentisi, eylemlerin belli sonuçlar doğuracağı ile ilgili inançtır (Akbulut, 2006). Sonuç beklentileri "insanlar çeşitli hareketlerin olası etkileriyle ilgili inançlarına ve neler yapabilecekleriyle ilgili olarak yargılarına dayalı hareket ederler" görüşünü savunmaktadır (Bandura, 1986: 231).

Sonuç beklentileri olumlu ya da olumsuz olabilecek belirli davranışları motive etmekte etkilidir. İnsanlar, olumlu sonuç alabileceklerine inandıkları davranışları yapma eğilimi içindedirler. İstedikleri sonucu elde edebilecekleri birçok davranış şekli bulunduğu halde bunları başarabileceklerine inanmadıkları için bu davranışlara yönelmezler (Bandura, 1989b). Bu yüzden sonuç beklentisi

motivasyonu etkileyen önemli faktörler arasındadır. Bu inanca ilişkin temel soru"bunu yaparsam ne olacak?" (Lent vd., 1994: 83) sorusudur.

İlgi- Niyet

Strong (1943)'a göre ilgi, bir kimsenin bir kişiye, nesneye veya faaliyete karşı gösterdiği hoşlanma, hoşlanmama ya da kayıtsız kalma tepkisidir (Akt. Kuzgun, 2000). Buna göre, bir nesneye yaklaşma kadar bir nesneden uzaklaşma da ilginin belirtisidir (İnan, 2006:2).Akademik ilgi birinin bir dizi meslek ve kariyer bağlantılı aktiviteyle ilgili olarak sevdiği, sevmediği şeyler ile ilgisiz kaldığı yapıları ifade eder. Sosyal-Bilişsel Kariyer Kuramı'na göre, kariyer bağlantılı ilgiler daha sonra ortaya çıkacak olan niyet ya da hedeflerle sonuçlanır. Şunu belirtmek önemlidir: "insanlar etkileyici buldukları ve olumlu çıktı bekledikleri bir aktiviteye karşı yakınlık geliştirdiklerinden o aktiviteyle olan ilgilerinin devam etmesine ve artmasına yönelik hedefler oluştururlar" (Lentvd, 2002, akt. Sahin, 2008:54). Lent vd. (1994)'e göre, ilgiler, bireylerin öz-yeterlik ve sonuç beklentisini etkiler.Öz-yeterlik ve sonuç beklentisi bir kombinasyon halinde ilgiyi etkiler ve aynı zamanda ayrı ayrı ve tek tek kariyer ilgileri ve niyetlerinin oluşumuna katkıda bulunur (Akt. Erdoğan, 2010:297).

Bir hedef ya da niyet, bireyin arzulanan bir ürüne ulaşmak için belirli etkinlikleri yerine getirme ve hareket etme kararını yansıtır (Bandura, 1997; Lent vd.,1994).
Kariyer geliştirmeye yönelik niyetler, davranışların harekete geçmesine ve sürdürülebilmesine yardımcı olur (Lent vd., 1994).

3. METOT

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma modeli betimsel taramadır. "Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır" (Karasar, 2000:77).

3.2. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak, Şahin (2008) tarafından modifiye edilen 27 maddelik likert tipi bir ölçek kullanılmıştır. Ölçek 4 alt boyuttan oluşmaktadır. 1. alt boyut, "Eğitim Teknolojisi Öz-Yeterlik Ölçeği'nden (Wang, vd. 2004) Şahin (2008) tarafından Türkçe' ye uyarlanmıştır. 2. Alt boyut, Perkmen, Niederhauser ve Charania (2006) tarafından ilköğretim öğretmenlerinin gelecekteki

sınıflarında eğitim teknolojilerini kullanmalarından beklediği sonuçları ölçmek amacıyla Sosyal-Bilişsel Kariyer Teorisi'nin kullanıldığı daha önceki çalışmalardan adapte edilmiştir (Akt. Şahin, 2008). 3. ve 4. alt boyutlar Fouad ve Smith (1996) tarafından geliştirilmiş, Şahin (2008) tarafından Türkçe'ye çevrilerek geliştirilmiştir. Aşağıda araştırmada kullanılan ölçeğin alt boyutlarının içeriği hakkında bilgi verilmiştir:

1. Öz- Yeterlik

Bu bölümde müzik öğretmenlerinin öğretim teknolojisi kullanımındaki öz-yeterliklerinin belirlenmesine yönelik sorular bulunmaktadır. 8 maddeden oluşan bu bölümde "sınıfta öğretim teknolojisini kullanabilmek için gerekli bilgi ve becerileri gösterebileceğim konusunda kendime güveniyorum", "öğrencilerin öğretim teknolojileri ile ilgili karşılaştıkları sorunları giderebileceğim konusunda kendime güveniyorum", "alanımdaki bir konuyu uygun öğretim teknolojilerini kullanarak başarıyla öğretebileceğim konusunda kendime güveniyorum" gibi müzik öğretmenlerinin öz-yeterliklerini ölçen sorular bulunmaktadır. Müzik öğretmenlerinin öğretim teknolojilerini kullanmadaki öz-yeterliklerini değerlendirmek için 1'den 5'e kadar puanlanan 5'li likert tipi ölçek (1 =hiç güvenmiyorum, 5=tamamen güveniyorum) kullanılmıştır. Daha yüksek puanlar öğretim teknolojileri kullanmada öz-yeterlik inançlarının daha pozitif olunduğunu göstermektedir.

2. Sonuç Beklentileri

Sonuç beklentilerinin ölçüldüğü 2. bölümde müzik öğretmenlerinin sınıfta öğretim teknolojilerini kullanmalarının kariyerlerine olan olası sonuç beklentileri vurgulamaktadır. 9 maddeden oluşan bu bölümde, "mesleğimde öğretim teknolojisini kullanmakla yaptığım işten daha fazla tatmin olurum", "mesleğimde öğretim teknolojisini kullanmakla derslerimi daha etkili hale getirebilirim", "mesleğimde öğretim teknolojisini kullanmakla işimde daha yüksek bir konumda görülürüm" gibi müzik öğretmenlerinin sonuç beklentilerini ölçen önermeler vardır. 1'den 5'e kadar puanlanan 5'li likert tipi ölçek (1 =kesinlikle katılmıyorum, 5=kesinlikle katılıyorum) kullanılmıştır. Daha yüksek puanlar öğretim teknolojileri kullanmada sonuç beklentilerinin daha pozitif olunduğunu göstermektedir.

3. İlgi

3. bölümde müzik öğretmenlerinin öğretim teknolojilerine yönelik ilgi düzeyleri ölçülmüştür. 6 maddeden oluşan bu bölümde "eğitim teknolojisi ile ilgili kitap ya da makale okumaya;"yeni bir eğitsel yazılım öğrenmeye; öğretim

teknolojileri üzerine bir çalışma grubuna katılmaya ne kadar ilgilisiniz?" gibi sorular bulunmaktadır. 1'den 5'e kadar puanlanan 5'li likert tipi ölçek (1 = İlgi duymuyorum, 5= Çok İlgi duyuyorum) kullanılmıştır. Daha yüksek puanlar öğretim teknolojileri kullanmaya yönelik ilginin daha pozitif olunduğunu göstermektedir.

4. Niyet

Bu bölümde müzik öğretmenlerinin öğretim teknolojileri konusunda kendini geliştirmeye yönelik niyetleri ölçülmüştür. Bu bölüm 4 maddeden oluşmaktadır. "öğretim teknolojileri konusunda bilgi ve becerilerimi artırmayı planlıyorum", "öğretim teknolojileri içeren sınıf etkinlik ve projeleri geliştirmeyi planlıyorum" , "öğretim teknolojileri üzerine düzenlenmiş kurslara katılmayı planlıyorum" gibi sorular bulunmaktadır.1'den 5'e kadar puanlanan 5'li likert tipi ölçek (1 =kesinlikle katılmıyorum, 5=kesinlikle katılıyorum) kullanılmıştır. Daha yüksek puanlar öğretim teknolojisi kullanmaya yönelik niyetin daha pozitif olunduğunu göstermektedir.

3.3. Verilerin Analizi

Verilerin Çözümü için SPSS 16.0 istatistik programı kullanılmış ve düzey ve farklılıkları tespit etmek için frekans, ortalama, Independent Samples t test, One-Way Anova, ve farklılığın tespiti için LSD test analizleri kullanılmıştır. Analizlerde $p<0,05$ anlamlılık düzeyi esas alınmış ve buna göre yorumlanmıştır.

3.4. Evren Örneklem

Araştırmanın evreni Türkiye'de görev yapan müzik öğretmenleridir. Örneklemi ise Konya, Kayseri ve Samsun'da görev yapan müzik öğretmenleridir (N:206). Örneklemin seçiminde tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

3.5. Güvenilirlik

Çalışmada ölçeğin ve alt boyutlarının güvenilirliğinin saptanmasında Cronbach Alpha değeri kullanılmıştır. İç tutarlılık katsayılarına göre; ölçeğin öğretim teknolojisi kullanımı boyutuna ilişkin güvenilirlik düzeyi α=0,89; öğretim teknolojisi kullanımı yeterliliği boyutuna ilişkin güvenilirlik düzeyi α= 0,89; öğretim teknolojisine ilgi boyutuna ilişkin güvenilirlik düzeyi α=0,83; öğretim teknolojisinin planlanan kullanımı boyutuna ilişkin güvenilirlik düzeyi α=0,69'dır. Tüm ölçek güvenilirlik düzeyi ise α= 0,88'dir.

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmadan elde edilen veriler değerlendirilerek yorumlanmıştır.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin, öğrenim dereceleri Tablo 1'de gösterilmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çok büyük bir kısmı Lisans mezunudur.

Tablo 1.

Öğrenim Durumu

	N	**%**
Lisans	163	79,1
Yüksek Lisans	36	17,5
Doktora	7	3,4
Toplam	206	100,0

Araştırmaya katılan deneklerin meslekteki hizmet süreleri Tablo 2'de gösterilmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin en yüksek olduğu hizmet süresi 11-15 yıl aralığında %30,1 iken en düşük hizmet süresi 21 ve üstü yıl olan %5,8'dir.

Tablo 2

Hizmet Süresi

	N	%
1-5	45	21,8
6-10	49	23,8
11-15	62	30,1
16-20	38	18,4
21 ve üstü	12	5,8
Toplam	206	100,0

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin mezun oldukları yüksek öğrenim türü dağılımları şöyledir; %65,5'i Eğitim Fakültesi, %15'i Konservatuar, %14,1'i Güzel Sanatlar Fakültesi, %5,3'ü Eğitim Enstitüsü mezunudur.

Tablo 3

Öğrenim Türü

	N	%
Eğitim Fakültesi	135	65,5
Konservatuar	31	15,0
Güzel Sanatlar Fakültesi	29	14,1
Eğitim Enstitüsü	11	5,3
Toplam	206	100,0

Müzik öğretmenlerinin öğretim teknolojilerine karşı tutumlarının hizmet süresi ile karşılaştırılmasına ilişkin yapılan t-testi sonuçları Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4

MÖ'nin Hizmet Süresine Göre Öğretim Teknolojilerine Yönelik Tutumlarını Gösteren t-Testi Sonuçları

	Hizmet Süre	**N**	**Ortalama**	**s.s.**	**T**	**P**
Öz-yeterlik	1-10 Yıl Arası	94	3,69	0,94	1,265	0,001*
	11 Yıl ve Üzeri	112	3,10	0,74		
Sonuç beklentileri	1-10 Yıl Arası	94	3,63	0,92	2,235	0,027*
	11 Yıl ve Üzeri	112	3,37	0,75		
İlgi	1-10 Yıl Arası	94	3,52	0,98	2,239	0,026*
	11 Yıl ve Üzeri	112	3,22	0,89		
Niyet	1-10 Yıl Arası	94	4,19	0,84	1,737	0,034*
	11 Yıl ve Üzeri	112	3,93	1,21		

*P<0,05

Tablo 4'e göre, hizmet süresine göre "Öz-yeterlik" boyutu açısından (t=1,265; p<0,05) anlamlı fark bulunmaktadır. Hizmet süresine göre "Sonuç beklentileri" boyutu açısından (t=2,235; p<0,05) anlamlı fark bulunmaktadır. Hizmet süresine göre "İlgi" boyutu açısından (t=2,239; p<0,05) anlamlı fark bulunmaktadır. Hizmet süresine göre "Niyet" boyutu açısından (t=1,737; p<0,05) anlamlı bir fark bulunmaktadır. Elde edilen bulgulara göre, 1-10 yıl arası hizmet süresi olan müzik öğretmenlerinin, 11 yıl ve üzeri hizmet süresi olan müzik öğretmenlerine göre öğretim teknolojilerine yönelik öz-yeterliklerinin, sonuç beklentilerinin, ilgilerinin ve niyetlerinin daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 5 müzik öğretmenlerinin hizmet süresine ve öğrenim türüne göre öğretim teknolojileri karşı tutumlarının ortalama ve standart sapma değerlerini göstermektedir.

Tablo 5

MÖ'nin Hizmet Süresi ve Öğrenim Türü İlişkisine Göre Öğretim Teknolojilerine Olan Tutumlarının Ortalamalarını Gösteren t- Testi Sonuçları

		Öz-yeterlik		Sonuç beklentileri		İlgi		Niyet	
		$\overline{X}$	s.s	$\overline{X}$	s.s	$\overline{X}$	s.s	$\overline{X}$	s.s
Hizmet Süre	1-10Yıl Arası	3,74	0,7495	3,76	0,7495	3,52	0,9807	4,19	0,8483
	11 Yıl ve Üzeri	3,69	0,9430	3,62	0,9430	3,22	0,8998	3,93	1,2150
Öğrenim Türü	Lisans	3,86	0,9126	3,96	0,7067	3,53	0,7856	4,11	0,8745
	Y.Lisans	3,70	0,9872	4,06	0,6810	371	0,7030	4,19	0,8690
	Doktora	3,95	0,8845	4,11	0,6823	3,70	0,6798	4,16	0,8753

*p<0.05

Tablo 5'e göre, 1-10 yıl hizmet süresi bulunan öğretmenlerin ölçeğin tüm boyutlarında öğretim teknolojilerine karşı olan tutumlarının,11 yıl ve üzeri hizmet süresi olan öğretmenlere göre daha pozitif olduğu görülmektedir. Öğrenim düzeyi arttıkça öğretim teknolojilerine olan yaklaşımın tüm boyutlarda arttığı ortalama puanlardan anlaşılmaktadır.

Tablo 6 müzik öğretmenlerinin öğrenim durumları ile öğretim teknolojilerine yönelik tutumlarının karşılaştırılmasına ilişkin Anova testi sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 6

MÖ'nin Mezuniyete Göre Öğretim Teknolojilerine Yönelik Tutumlarını Gösteren t-Testi Sonuçları

	Kareler Toplamı	**Sd**	**Kareler Ortalaması**	**F**	**P**
Gruplar arası	13,756	31	0,444	2,026	,002*
Grup içi	38,108	174	0,319		
Toplam	51,864	205			

*p<0,05

Elde edilen bulgular incelendiğinde, müzik öğretmenlerinin öğrenim türleri ile belirlenen tüm boyutların ortalamaları ile öğretim teknolojilerine yönelik tutumları açısından anlamlı farklılıklar bulunmaktadır (f=2,026; p<0,05). Farklılığın kaynağını belirlemek için LSD testi kullanılmıştır. Farklılığın lisans ile doktora ve yüksek lisans ile doktora öğrenim türleri arasında olduğu, diğer bir değişle yüksek lisans ve doktora öğrenim türüne sahip olan öğretmenlerin lisans öğrenim türüne sahip olan öğretmenlere göre öğretim teknolojilerine karşı tutumlarının daha pozitif olduğu ortalama puanlardan anlaşılmaktadır.

Tablo 6 müzik öğretmenlerinin mezun olunan okul türüne göre öğretim teknolojisi kullanımının karşılaştırılmasına ilişkin Anova testi sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 7

Mezun Olunan Okul Türüne Göre Öğretim Teknolojisi Kullanım Düzeyi

	Kareler Toplamı	**Sd**	**Kareler Ortalaması**	**f**	**P**
Gruplar arası	8.110	3	2,703	7,207	,004*
Grup içi	38,108	202	0,375		
Toplam	51,864	205			

*p<0,05

Elde edilen bulgular incelendiğinde, müzik öğretmenlerinin mezun olunan okul türleri ile öğretim teknolojilerine karşı öz-yeterlik, sonuç beklentileri, ilgi ve niyetleri ortalama puanları arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır ($f=7,207$; $p<0,05$). LSD testi ile farklılığın kaynağı tespit edilmiştir. Buna göre eğitim fakültesi ile eğitim fakültesi haricinde bir okuldan mezun olan müzik öğretmenleri arasında farklılık bulunmaktadır. Ortalama ve standart sapma değerleri ile birlikte değerlendirildiğinde mezun olunan okul türü eğitim fakültesi olan müzik öğretmenlerinin ölçeğin tüm boyutlarında, öğretim teknolojilerine karşı tutumlarının pozitif anlamda yüksek olduğu tespit edilmiştir.

5. SONUÇ-TARTIŞMA

Araştırmanın bulgularından elde edilen sonuçlara göre, müzik öğretmenlerinin hizmet süreleri, öğrenim durumları ve mezun oldukları okul türleri öğretim teknolojilerine yönelik öz-yeterliklerini, sonuç beklentilerini, ilgi ve niyetlerini etkilemektedir.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin hizmet yılı 1-10 yıl olanların 11 yıl ve üzeri olanlara göre öz-yeterliklerinin, sonuç beklentilerinin, ilgi ve niyetlerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Erkan(2004)'ın öğretmenlerin bilgisayara yönelik tutumları üzerine yaptığı araştırmada, genç öğretmenlerin yaşlı öğretmenlere göre teknoloji ile daha kolay baş edebildikleri ve kendilerine avantaj sağlayan bu araca karşı olumlu tutum geliştirdiklerini belirtmiştir. Delvecchio (1995), genç insanların bilgisayarla kendilerinden önceki jenerasyondan daha fazla etkileşimde bulunma fırsatına sahip olduklarını ve gençlerin yaşlı kullanıcılardan daha az bilgisayar kaygısına sahip olduğunu gözlemiştir (Akt. Erkan, 2004)Bununla birlikte, Karamustafaoğlu (2006)'nun fen ve teknoloji öğretmenlerinin öğretim materyallerini kullanma düzeyleri isimli çalışmasında hizmet yılı değişkenine göre anlamlı bir sonuç çıkmamıştır

Araştırmanın bir diğer sonucu da müzik öğretmenlerinin sahip oldukları öğrenim derecelerinin ve mezun oldukları okul türünün öğretim teknolojilerine karşı öz-yeterliklerini, sonuç beklentilerini, ilgi ve niyetlerini etkilediğidir. Araştırmanın sonuçlarına göre yüksek lisans ve doktora derecesine sahip olanların ölçeğin 4 boyutunda da lisans derecesine sahip öğretmenlere göre öğretim teknolojilerine yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu görülmüştür. Müzik öğretmenlerinin mezun olduğu okul türüne göre, eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenlerin eğitim enstitüsü, konservatuar ve güzel sanatlar fakültesi mezunu öğretmenlere göre öz-yeterliklerinin, sonuç beklentilerinin, ilgi ve niyetlerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Türkiye'de üniversite eğitim sistemini düzenleyen YÖK'ün, 1997 yılında Eğitim Fakülteleri'nin programlarına 3. yarı yılda "Bilgisayar", 2000 yılında

5. yarı yılda "Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme" derslerini koyması, öğretmen yetiştirmede eğitim teknolojisinin önemine yönelik farkındalığın ve bu alanda akademik çalışmaların artmasını sağlamıştır. Bu bağlamda, 2001 yılından itibaren eğitim fakültelerinden mezun olan müzik öğretmenlerinin bilgisayara ve öğretim teknolojilerine karşı tutumlarının daha olumlu olması doğal bir sonuçtur. Ayrıca konservatuar ve güzel sanatlar fakültelerinin asıl amaçlarının müzik öğretmeni yetiştirmek olmaması, dolaysıyla da programlarının müzik öğretmeni yetiştirmeye göre yapılanmaması bu okullardan mezun olanların eğitim fakültelerinden mezun olan müzik öğretmenlerine göre hem akademik olarak hem de formasyon olarak yetersiz olduğu söylenebilir. Karamustafaoğlu (2006)'nun yukarıda adı geçen çalışmasında da, eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerle, fen-edebiyat fakültesi ve eğitim yüksekokulu mezunu öğretmenler arasında materyal kullanım düzeyleri bakımından eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin lehine, anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak; araştırmada da vurgulandığı gibi öğretim teknolojilerini kullanmada yetkin olmak kariyer geliştirmek için önemli bir avantaj sağlamaktadır. Bu yüzden müzik öğretmenlerinin müzik eğitimine yönelik olarak derslerinde öğretim teknolojilerini kullanması akademik başarılarını artıracaktır. Araştırmanın sonuçlarına göre eğitim fakültesi dışında başka okullardan mezun olan müzik öğretmenleri ile hizmet süresi 11 yıl ve üzerinde olan müzik öğretmenlerinin genel müzik eğitimine yönelik öğretim teknolojilerini tanımaları ve kullanmaları için uzmanlar tarafından hizmet içi eğitime alınmaları sağlanmalıdır. Dünyada müzik derslerinde kullanılan öğretim teknolojileri takip edilip Türkiye'de de kullanılması için maddi destek sağlanmalı ve bu materyallerin nasıl kullanılacağına yönelik eğitimler düzenlenmelidir.

KAYNAKÇA

Akbulut, Efe. "Müzik Öğretmeni Adaylarının Mesleklerine İlişkin Öz-yeterlik İnançları". Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 3 (Aralık, 2006): 34-44.

Bandura, Albert. Social Learning Theory. Englewood Cliffs. NJ: Prentice-Hall, 1977.

Bandura, Albert. Social Foundations Of Thought And Action: A Social Cognitive Theory. Stanford University. New Jersey:1986.

Bandura, Albert. Human Agency in Social Cognitive Theory, American Psychologist 44 (9):1175-1184, 1989.

Bandura, Albert. Self-Efficacy: The Exercise of Control. New York: Freeman Co, 1997.

Bozgeyikli, Hasan. "Meslek Kararı Verme Yetkinlik Ölçeğinin Geliştirilmesi". Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 11, 221-234, Konya, 2004.

Çakırer, Serdar. Türkiye'de Müzik Eğitiminde Teknoloji, Yayımlanmamış doktora tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, 2002.

Çardak, Osman ve Dikmenli, Musa ve Altunsoy, Sultan. Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Eğitim Teknolojisi Kullanımına Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi. 8th International EducationalTechnology Conference (IETC-2008), Eskişehir, 6-9 May 2008.

(http://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:dFnBJkadOZcJ:scholar.google.com/+Osman+%C3%87ardak,+Musa+Dikmenli,Sultan&hl=tr&as_sdt=0&as_vis=1

Doğdu, Süleyman ve Arslan, Zülfikar. Eğitim Teknolojisi Uygulamaları ve Eğitim Araç Gereçleri. Ankara: Tekışık Ofset, 1993.

Erdoğan, Ahmet. "Varıables That Affect Math Teacher Candidates' Intentions to

Integrate Computer-Assisted Mathematics Education (CAME)". Education 131(2): 295-305, 2010.

Erkan, Semra. "Öğretmenlerin Bilgisayara Yönelik Tutumları Üzerine Bir İnceleme". Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,12: 141-145, 2004.

İnan, Şengül. Kariyer Eğilim Envanterinin Geliştirilmesine Yönelik Bir Çalışma. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.

İşman, Aytekin. Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme. İstanbul: Değişim Yayınları, 2003.

Kaçar, Ahmet Ömer., Doğan. Nurettin. Okul Öncesi Eğitimde Bilgisayar Destekli Eğitimin Rolü. Akademik Bilişim Konferansları, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya, 31 Ocak - 2 Şubat 2007 (http://ab.org.tr/ab07/bildiri/43.pdf).

Karasar, Niyazi. Araştırma Yöntemleri. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2000.

Karamustafaoğulları, Mustafa. "Fen Ve Teknoloji Öğretmenlerinin Öğretim Materyallerini Kullanma Düzeyleri: Amasya İli Örneği". Artvin Üniversitesi Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi 1, (1): 90-101,2006.

Koldemir, Serdar. Anadolu Güzel Liselerinde Bilgisayar Destekli Müzik Eğitiminin Kullanılabilme Durumu. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.

Kuzgun, Yıldız. Meslek Danışmanlığı Kuramlar Uygulamalar. Ankara: Nobel Yayınları, 2000.

Lent, Robert W., Brown, Steven. D. ve Hackett, Gail. Social Cognitive Career Theory. In D. Brown (Ed.), Career Choiceand Development" .San Francisco, CA: Jossey-Bass, 2002.

Lent, Robert W., Brown, Steven . D., Hackett, Gail. "Toward A Unifying Social Cognitive Theory Of Career And Academic Interest, Choice, And Performance". Journal of Vocational Behavior, 45, 79–122, 1994.

Okan, Kenan. Eğitim Teknolojisi. Ankara: Emek Matbaacılık, 1983.

Özgün, Mehmet S. Okul Psikolojik Danışmanlarının Kişilik Özellikleri İle Mesleki Yetkinlik Beklentileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.

Perkmen, Serkan., Niederhauser, Dale., S. ve Charania, Amina. Factors that influence preservice teachers' careergoals in instructional technology. Annual meeting of American Educational Research Association (AERA). Retrieved September 25, 2006.

Sahin, İsmail. "From the Social-Cognitie Career Theory perspective: A college of aducationfaculty model for explaining their intention to use educational technology". Journal of Educational Computing Research, 38(1), 51-66, 2008.

Şahin, İsmail. "Eğitsel İnternet Kullanım Özyeterliği İnançları Ölçeğinin Geçerliği ve Güvenirliği". Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 21, 462-471, Konya.

Şimşek, Nazım. Derste Eğitim Teknolojisi Kullanımı (2.Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2002.

Tankut, Ülkü, S. İlköğretim 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Bilgisayar Destekli Öğretimin Akademik Başarıya Ve Kalıcılığa Etkisi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.

Yalın, Halil, İ. Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme (4.Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2001.

Uygur, Mutlu. İngiliz Dili Eğitimi Anabilim Dalı Lisans Öğrencilerinin Öz-Yeterlik Algılarının Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Mersin: Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Wang, Ling, Ertmer, Peg ve Newby, Tim. J. "Increasing Preservice Teachers' Self-efficacy Beliefs for Technology Integration". Journal of Research on Technology in Education, 36(3), 231-249. 2004).